

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН
ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Пайариқ тумани

2024 йил 30 январь

Пайариқ туманлараро иқтисодий суди судья О.Нуримовнинг раислигида, судья ёрдамчиси Ж.Турсуновнинг суд мажлиси котиблигида Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Самарқанд вилоят ҳудудий бошқармасининг даъвогар «Kattakurgan kluster» масъулияти чекланган жамияти манфаатида жавобгар «Sanchiqul baraka zamini» фермер хўжалигига нисбатан 2 577 157 813,2 сўм жарима ундириш тўғрисидаги даъво аризаси асосида қўзғатилган иқтисодий ишни ўз биносида очиқ суд мажлиси муҳокамасида, даъвогар вакили Д.Агзамов ва жавобгар вакили адвокат С.Худойбердиевлар иштирокида кўриб чиқиб, суд қуйидагиларни,-

А Н И Қ Л А Н Д И :

Каттакўрғон туманлараро иқтисодий судига Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Самарқанд вилоят ҳудудий бошқармаси даъвогар «Kattakurgan kluster» масъулияти чекланган жамияти манфаатида жавобгар «Sanchiqul baraka zamini» фермер хўжалигига нисбатан даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар «Sanchiqul baraka zamini» фермер хўжалиги ҳисобидан даъвогар «Kattakurgan kluster» масъулияти чекланган жамияти фойдасига 2 577 157 813,2 сўм жарима ундиришни ва ишни палата вакили иштирокисиз кўриб чиқишни сўраган.

Суднинг 2023 йил 24 мартдаги ҳал қилув қарори билан даъво қисман қаноатлантирилиб, жавобгардан даъвогар фойдасига 515 431 562 сўм жарима ундирилган.

Самарқанд вилоят суди иқтисодий ишлар бўйича апелляция судлов ҳайъатининг 2023 йил 9 июндаги қарори билан жавобгар «Sanchiqul baraka zamini» фермер хўжалигининг апелляция шикояти қаноатлантирилмасдан, ҳал қилув қарори ўзгаришсиз қолдирилган.

Ўзбекистон Республикаси Олий суди иқтисодий ишлар бўйича кассация судлов ҳайъатининг 2023 йил 18 октябрдаги қарори билан Каттакўрғон туманлараро иқтисодий судининг 2023 йил 24 мартдаги ҳал қилув қарори ва Самарқанд вилоят суди иқтисодий ишлар бўйича апелляция судлов ҳайъатининг 2023 йил 9 июндаги қарори бекор қилиниб, иш янгидан кўриш учун биринчи инстанция судига юборилган.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили даъво аризасида келтирилган важларни қувватлаб, уни қаноатлантиришни, жавобгардан 2 577 157 813 сўм миқдорида жарима ундиришни сўради.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакили, даъвогарнинг даъво талабига эътироз билдириб, тарафлар ўртасида тузилган шартнома рўйхатдан ўтказилмаганлиги сабабли, даъво талабини рад қилишни сўради.

Дастлабки суд мажлисларида сўралган Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги вакили тарафлар ўртасида тузилган фьючерс шартномаси Пастдарғом туман қишлоқ хўжалиги бўлимидан рўйхатдан ўтказилганлиги тўғрисида маълумот берилганлиги, ушбу маълумот Самарқанд вилоят қишлоқ хўжалиги бўлимининг маълумотида асосан берилганлигини маълум қилган.

Шунингдек, дастлабки суд мажлисида иштирок этган учинчи шахс Пастдарғом туман қишлоқ хўжалиги бўлими вакили тарафлар ўртасида тузилган 2022 йил 25 мартдаги пахта хом ашёси ва уруғлик пахтани етказиб бериш ҳамда харид қилиш бўйича 1-сонли фьючерс шартномаси рўйхатга олинмаганлигини маълум қилган.

Суд ишда иштирок этувчи шахслар вакилларининг фикрини тинглаб, иш ҳужжатларини ўрганиб, қуйидаги асосларга кўра даъвони қаноатлантиришни рад этишни лозим деб ҳисоблайди.

Иш ҳужжатларидан аниқланишича, даъвогар «Kattakurgan kluster» масъулияти чекланган жамияти ва жавобгар «Sanchiqul baraka zamini» фермер хўжалиги ўртасида 2022 йил 25 март куни 1-мартда «Пахта хом ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича шартнома» тузилган.

Шартнома шартига кўра, даъвогар «Kattakurgan kluster» масъулияти чекланган жамиятига жавобгар «Sanchiqul baraka zamini» фермер хўжалиги 1 371,7 тонна пахта хом ашёси етказиб беришни зиммасига олган. Бироқ, амалда 434,279 тонна пахта хом ашёси етказиб берган.

Даъвогар «Kattakurgan kluster» масъулияти чекланган жамияти томонидан жавобгар «Sanchiqul baraka zamini» фермер хўжалигига 2022 йил 21 январь куни талабнома юбориб, унда етказиб берилмаган пахта хом-ашёсининг 30 фоизи миқдоридаги 2 577 157 813,2 жаримани ўн кун муддат ичида тўлаб беришни, акс ҳолда судга мурожаат қилиш тўғрисида огохлантирилган.

Бироқ, жавобгар ушбу талабномани оқибатсиз қолдириб, жарима суммасини тўлаб бермаган.

Тарафлар ўртасида тузилган шартноманинг 5.2-бандига асосан, белгиланган муддатларда хўжалик томонидан маҳсулот топширишдан асоссиз бош тортганлик учун, топширилган маҳсулот қийматининг 30 фоизи миқдорида жарима тўлайди деб белгиланган.

Даъво аризасида тарафлар ўртасида тузилган шартноманинг 5.2-бандидага асосан 2 577 157 813,2 сўм жарима жаримани ундиришни сўраган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 366-моддаси иккинчи қисмига кўра, нотариал тасдиқланиши ёки давлат рўйхатидан ўтказилиши шарт бўлган шартнома нотариал тасдиқланган ёки рўйхатдан ўтказилган пайтдан эътиборан, нотариал тасдиқланиши ва рўйхатдан ўтказилиши зарур бўлганда эса — шартнома рўйхатдан ўтказилган пайтдан эътиборан шартнома тузилган ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 4 сентябрдаги 383-сонли Қарори билан тасдиқланган «Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчилар билан тайёрлов, хизмат кўрсатиш ташкилотлари асида шартномалар тузиш, уларни рўйхатдан ўтказиш, бажариш, шунингдек ирнинг бажарилиши мониторингини олиб бориш тартиби тўғрисида»ги зомнинг 5-бандида Хўжаликлар билан тайёрлов ва хизмат кўрсатиш

ташкilotлари ўртасида қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари сотиш, моддий-техника ресурслари етказиб бериш ва хизматлар кўрсатиш (ишларни бажариш) юзасидан тузилган барча турдаги шартномалар туман қишлоқ хўжалиги бўлимларида рўйхатдан ўтказилгандан кейин бажарилиши кераклиги белгиланган.

Низомнинг 22-бандида шартнома қўйиладиган талабларга мувофиқ бўлган тақдирда туман қишлоқ хўжалиги бўлими уни белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказиши, шартноманинг барча нусхаларига рўйхатдан ўтказганлик тўғрисида белги қўйилиши, туман қишлоқ хўжалиги бўлими ходими томонидан имзоланиши ва имзо муҳр билан тасдиқланиши, 23-бандида эса туман қишлоқ хўжалиги бўлимларида Шартномаларни рўйхатдан ўтказиш дафтарлари юритилиши, уларда қуйидаги маълумотлар, яъни шартноманинг рўйхатдан ўтказиш тартиб рақами; шартнома тузилган сана; шартнома рўйхатдан ўтказилган сана; шартноманинг томонлари; етказиб бериладиган маҳсулотлар ва кўрсатиладиган хизматлар (бажарилган ишлар) турлари ва миқдори (ҳажмлари); шартнома суммаси; рўйхатдан ўтказилган шартномани олган шахснинг имзоси ва сана мавжуд бўлиши лозимлиги белгиланган.

Аниқланишича, тарафлар ўртасида тузилган фьючерс шартномасига қишлоқ хўжалиги бўлимида рўйхатга олинганлиги тўғрисида ёзув киритилиб, муҳр билан тасдиқланган бўлсада, мазкур шартнома шартномаларни рўйхатга олиш дафтарида қайд этилмаганлиги маълум бўлди.

Бундан ташқари, Пастдарғом туман қишлоқ хўжалигининг 2024 йил 23 январдаги 01/028-18-сонли маълумотномасида ва бўлим вакилининг берган тушунтиришида ҳам шартнома рўйхатга олинмаганлиги маълум қилинган.

Суд, тарафлар ўртасида тузилган фьючерс шартномасига қишлоқ хўжалиги бўлимида рўйхатга олинганлиги тўғрисида ёзув киритилиб, муҳр билан тасдиқланганлиги унинг белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилганлигини англатмайди.

Чунки, шартномаларни рўйхатга олишнинг муҳим элементларидан бири, яъни шартнома шартномаларни рўйхатга олиш дафтарида қайд этилмаганлиги, шартнома рўйхатдан ўтказилмаганлигини англатади.

Суд бундай ҳолатда тарафлар ўртасидаги фьючерс шартномаси қонунда белгиланган тартибда туман қишлоқ хўжалиги бўлимидан рўйхатдан ўтказилмаганлиги сабабли тузилмаган деб ҳисоблайди.

Тузилмаган шартномага асосан тарафлар ўртасида бирор бир ҳуқуқ ва мажбуриятлар юзага келмайди.

Шу сабабли, даъвогар мазкур фьючерс шартномасига асосан жавобгарга нисбатан шартнома мажбуриятларини бажармаганлиги учун жарима талаб қилишга ҳақли эмас.

Даъвогар вакили фьючерс шартномаси Uzagroonline.uz ахборот тизимида рўйхатга олинганлигини важ қилиб келтирган бўлсада, ушбу ахборот тизимидан олинган кўчирмадан кўринишича, унда 2022 йил 25 мартдаги 1-сонли шартнома эмас, балки 2022 йил 3 майдаги 1-шартнома киритилган бўлиб, ушбу шартнома электрон шаклда расмийлаштирилган лекин уни тарафлар имзоламаган.

Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалиги вазирлигининг 2023 йил 25 декабрдаги 03/21-05/6551-сонли хатида низоли шартнома қишлоқ хўжалиги бўлимида рўйхатга олинганлиги кўрсатилган.

Мазкур хат бўйича вазирлик вакилининг тушунтириши олинганда, у ушбу маълумотни бевосита аниқлаш имкони йўқлиги, ушбу маълумот Самарқанд вилоят бошқармасининг маълумотига асосланган ҳолда берилганлигини маълум қилди.

Суд Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалиги вазирлигининг 2023 йил

25 декабрдаги 03/21-05/6551-сонли хатини мақбул далил деб ҳисоблаб бўлмайдиган деб ҳисоблайди.

Юқорида қайд этилганларга кўра, даъво аризани қаноатлантиришни рад этишни, даъвогар «Kattakurgan kluster» масъулияти чекланган жамиятидан Республика бюджетига иш биринчи инстанцияда кўрилганлиги билан боғлиқ 51 543 156 сўм, иш кассация инстанциясида кўрилганлиги билан боғлиқ 25 771 578 сўм, жами 77 314 734 сўм давлат божи, жавобгарга апелляция шикоят бўйича тўлаб чиқилган 25 771 156 сўм давлат божи, Ўзбекистон Республикаси Олий суди депозитига суд мажлиси видеоконференцалоқа режимида ўтказилганлиги билан боғлиқ 85 000 сўм суд харажатларини ундиришни, даъво аризаси беришда тўлаб чиқилган 33 000 сўм почта харажати даъвогарнинг зиммасида қолдиришни лозим деб топди.

Юқоридагиларга асосан ва Иқтисодий процессуал кодексининг 113, 170, 176-180, 186-моддаларига асосланиб, суд,

Қ А Р О Р Қ И Л Д И :

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Самарқанд вилоят ҳудудий бошқармасининг даъвогар «Kattakurgan kluster» масъулияти чекланган жамияти манфаатида киритган даъво аризасини қаноатлантириш рад этилсин.

Даъвогар «Kattakurgan kluster» масъулияти чекланган жамиятидан Республика бюджетига 77 314 734 сўм, жавобгар «Sanchiqul baraka zamini» фермер хўжалигига 25 771 156 сўм давлат божи ундирилсин.

Даъвогар «Kattakurgan kluster» масъулияти чекланган жамиятидан Ўзбекистон Республикаси Олий суди депозитига суд мажлиси видеоконференцалоқа режимида ўтказилганлиги билан боғлиқ 85 000 сўм суд харажатлари ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач, ижро варақаси берилсин.

Ҳал қилув қароридан норози томон бир ойлик муддат ичида Пайариқ туманлараро иқтисодий суди орқали Самарқанд вилоят судига апелляция тартибида шикоят беришга (протест келтиришга) ҳақли.

Судья

О.Нуримов

